

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 2 maja 2021 r.

ZP-KNPS.431.6.14.2021.AK

Pani
Anna Lipka
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy
Społecznej
w Marcinowicach

Wystąpienie pokontrolne

W dniach 3, 4 i 5 marca 2021 r., na podstawie art. 22 pkt 8 oraz art. 126 i art. 127 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.), zwanej dalej „ustawą” oraz § 5 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 2285) zespół kontrolerów: Agnieszka Kukuryka-Szymuś – inspektor wojewódzki, przewodniczący zespołu, Krzysztof Jakubowski – inspektor wojewódzki, kontroler, przeprowadził kontrolę kompleksową w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Marcinowicach zwanym dalej „GOPS”, z zakresu realizacji zadań wynikających z ustawy, w szczególności zgodności zatrudnienia pracowników jednostki z wymaganymi kwalifikacjami, jak również zapisów art. 17 ust. 1, art. 17 ust. 2, art. 18 ust. 1 i zadań wynikających z art. 110 ustawy, obejmującą okres od dnia 1 stycznia 2020 r. do dnia 3 marca 2021 r.

Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 21 grudnia 2020 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego planem kontroli na I półrocze 2021 r.

Jednostką kieruje Pani Anna Lipka, zatrudniona na stanowisku Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach od 20 października 2014 r.

Pani Anna Lipka ponosi odpowiedzialność za realizowane zadania w okresie objętym kontrolą.

Podpisany w dniu 14 kwietnia 2021 r. protokół kontroli, do którego nie wniesiono zastrzeżeń, zawierał ustalenia dokonane w oparciu o udostępnioną w toku kontroli dokumentację oraz udzielone wyjaśnienia.

Wojewoda Dolnośląski ocenia pozytywnie z nieprawidłowościami działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach w zakresie zgodności zatrudnienia pracowników jednostki z kwalifikacjami wymaganymi ustawą o pomocy społecznej oraz realizacji zadań wynikających z ustawy.

Ustalono, że Gmina realizuje zadania własne o charakterze obowiązkowym wynikające z art. 17 ust. 1 pkt 1, 2, 3, 4, 5, 6, 10, 11, 14, 15, 16, 16a, 17, 18, 19 i 20 ustawy, które dotyczą:

- opracowywania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych (pkt 1),
- sporządzania zgodnie z art. 16a oceny w zakresie pomocy społecznej (pkt 2),
- udzielania schronienia, zapewnienia posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym (pkt 3),
- przyznawania i wypłacania zasiłków okresowych (pkt 4),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych (pkt 5),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego (pkt 6),
- świadczenia pracy socjalnej (pkt 10),
- organizowania i świadczenia usług opiekuńczych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi (pkt 11),
- dożywiania dzieci (pkt 14),
- sprawienia pogrzebu, w tym osobom bezdomnym (pkt 15).
- kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu (pkt 16),
- pomocy osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego (pkt 16a),
- sporządzania sprawozdawczości oraz przekazywania jej właściwemu wojewodzie w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego (pkt 17),

- utworzenia i utrzymywania ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienia środków na wynagrodzenie pracowników (pkt 18),
- przyznawania i wypłacania zasiłków stałych (pkt 19),
- opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (pkt 20).

W okresie objętym kontrolą Kierownik Ośrodka na podstawie Zarządzenia Nr 111/2014 z dnia 27 października 2014 r. Wójta Gminy Marcinowice wydawał decyzje administracyjne potwierdzające prawo do świadczeń opieki zdrowotnej.

Zadania z art. 17 ust. 1 pkt 7, 8 i 9 ustawy nie były realizowane, bowiem, jak wyjaśnił Kierownik Ośrodka w okresie objętym kontrolą nie składano wniosków i nie zgłaszano potrzeb o udzielenie pomocy w formie:

- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (pkt 7),
- przyznawania zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego (pkt 8),
- opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem bądź rodzeństwem (pkt 9).

Gmina Marcinowice nie prowadzi mieszkań chronionych, ale zawarła w tym zakresie w dniu 19.12.2019 r. na czas nieokreślony Porozumienie Międzygminne Nr 3 z Gminą Świebodzice. Rada Gminy Marcinowice Uchwałą Nr VII/80/19 z dnia 29 listopada 2019 roku wyraziła zgodę na zawarcie ww. Porozumienia, dotyczącego zapewnienia miejsca w mieszkaniu chronionym osobom z Gminy Marcinowice przez Gminę Świebodzice. Ponadto Uchwałą Nr IV/22/2019 z dnia 22 lutego 2019 r. określiła zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych.

Ustalono, że Gmina realizuje zadania własne wynikające z art. 17 ust. 2 pkt 1, 3a, 4 i 5 ustawy, które dotyczą:

- przyznawania i wypłacania zasiłków specjalnych celowych (pkt 1),

- realizacji projektów socjalnych (pkt 3a),
- realizacji programów osłonowych (pkt 4),
- współpracy z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (pkt 5).

Gmina Marcinowice nie realizuje zadania z art. 17 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy dotyczącego:

- przyznawania i wypłacania pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze (pkt 2),
- prowadzenia i zapewnienia miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym (pkt 3)

gdyż jak wyjaśnił Kierownik Ośrodka w okresie objętym kontrolą nie było wniosków o udzielenie pomocy w tej formie.

Gmina Marcinowice w okresie objętym kontrolą (w 2020 r.) opracowywała i realizowała 1 projekt socjalny pod nazwą „Magiczny List do Św. Mikołaja” (pkt 3a).

W trakcie kontroli ustalono, że Gmina realizuje zadania wynikające z art. 18 ust. 1 pkt 4 i 6 ustawy, dotyczące:

- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z kłęką żywnościową lub ekologiczną (pkt 4),
- realizacji zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia (pkt 6),
- wypłacania wynagrodzenia za sprawowanie opieki (pkt 9).

Zadania z art. 18 ust. 1 pkt 3, 5, 7 i 8 ustawy dotyczące:

- organizowania i świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi (pkt 3),
- prowadzenia i rozwoju infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi (pkt 5),

- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych, a także udzielania schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a (pkt 7),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych, a także udzielania schronienia oraz zapewnienia posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (pkt 8)

nie były realizowane, bowiem, jak wyjaśnił Kierownik Ośrodka, w okresie objętym kontrolą nie zgłaszano potrzeb w tym zakresie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Marcinowicach koordynuje realizację Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych (art. 110 ust. 4 ustawy).

Kierownik GOPS nie wytaczał powództw o roszczenia alimentacyjne na rzecz mieszkańców Gminy (art. 110 ust. 5 ustawy), jednakże pracownicy socjalni udzielali wszelkich informacji w tym zakresie lub kierowali osoby do punktu porad prawnych.

W okresie objętym kontrolą Kierownik Ośrodka skierował do Powiatowego Zespołu ds. orzekania o Niepełnosprawności w Świdnicy 1 wniosek o ustalenie stopnia niepełnosprawności. Pracownicy socjalni Ośrodka informowali Klientów o możliwości złożenia wniosku o ustalenie stopnia niepełnosprawności, informowali o wymaganych dokumentach, drukowali wzory wniosków i pomagali w wypełnianiu i w kompletowaniu dokumentów (art. 110 ust. 6 ustawy).

Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Marcinowicach składał Radzie Gminy coroczne sprawozdania z działalności Ośrodka oraz przedstawiał potrzeby w zakresie pomocy społecznej (art. 110 ust. 9 ustawy).

Kierownik Ośrodka spełnia odpowiednie wymogi w zakresie kwalifikacji zawodowych wskazane w art. 122 ust. 1 ustawy, tj. posiada wymagany staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej.

Pracownicy socjalni zatrudnieni w Ośrodku spełniają wymogi odnośnie kwalifikacji zawodowych wskazane w art. 116 i 156 ustawy.

W okresie objętym kontrolą dodatek do wynagrodzenia 250 zł wynikający z art. 121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej otrzymywali wszyscy pracownicy socjalni zatrudnieni w GOPS, którzy świadczyli pracę socjalną w środowisku. Dodatek ustalany był proporcjonalnie do wymiaru etatu. W aktach osobowych pracowników socjalnych

terenowych znajdowały się stosowne pisma o przyznaniu powyższego dodatku oraz przyjęte i podpisane zakresy uprawnień i obowiązków.

Dodatek, o którym mowa nie był wliczany do podstawy wynagrodzenia pracowników socjalnych.

Rejon działania kontrolowanej jednostki obejmuje Gminę Marcinowice zamieszkałą przez 6360 osób, w tym 128 rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną (stan na dzień 31.12.2020 r.) i 6352 mieszkańców, w tym 30 rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną (stan na dzień 3.03.2021 r.). W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Marcinowicach na dzień kontroli zatrudnionych było 3 pracowników socjalnych świadczących pracę w środowisku (2,75 etatu).

Zgodnie z art. 110 ust. 11 i 12 ustawy o pomocy społecznej ośrodek pomocy społecznej (...) powinien zatrudniać pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy, w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2 000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Ośrodek pomocy społecznej (...) zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych.

W przypadku GOPS w Marcinowicach na dzień kontroli powyższy wskaźnik był spełniony w stosunku do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną. Jednakże Ośrodek nie zatrudniał 3 pracowników socjalnych w pełnym wymiarze czasu pracy, tj. 3 etaty.

Pismem z dnia 28.04.2021 r. Kierownik Ośrodka poinformował, że od dnia 1.04.2021 r. pracownik socjalny korzystający z obniżonego czasu pracy powrócił do pracy w pełnym wymiarze. Tym samym od dnia 1.04.2021 r. GOPS zatrudnia 3 pracowników socjalnych pracujących na 3 etaty.

W sprawdzonej sprawie dotyczącej udzielenia schronienia stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. W uzasadnieniu decyzji administracyjnych przyznających tymczasowe schronienie wskazywano dobową stawkę odpłatności niezgodną z Uchwałą Nr IV/22/2019 Rady Gminy Marcinowice z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie określenia zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych.

Podopieczni korzystający z pomocy w formie tymczasowego schronienia w schronisku dla osób bezdomnych, ponosili za nie odpłatność wg kosztów za 1 dzień pobytu wykazanych nie w Uchwale Nr IV/22/2019 Rady Gminy Marcinowice z dnia 22 lutego 2019 r. (zgodnie z § 1 ust. 2 przedmiotowej Uchwały odpłatność za jeden dzień pobytu w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych stanowi kwota 30,00 zł), a w Umowie Nr 1/2020 zawartej w dniu 27.01.2020 pomiędzy Gminą Marcinowice, a Towarzystwem Pomocy im. Świętego Brata Alberta, Koło w Świdnicy, ul. Westerplatte 51, 58-100 Świdnica, w sprawie zapewnienia 3 miejsc dla osób bezdomnych, która obowiązywała w okresie od 1.01.2020 r. do 31.12.2020 r. (zgodnie z § 5 pkt 1 przedmiotowej Umowy koszt pobytu osoby bezdomnej w Schronisku nr 1 wynosił 33,00 zł za każdą rozpoczętą dobę pobytu) i Porozumieniu Nr 1/2021 z dnia 19.01.2021 r. zawartym pomiędzy Gminą Marcinowice, a Stowarzyszeniem „Monar” – Schroniskiem dla osób Bezdomnych „Markot” w Wałbrzychu, ul. Moniuszki 109, 58-300 Wałbrzych, w sprawie zabezpieczenia 1 miejsca dla osoby bezdomnej w schronisku, które obowiązuje w okresie od 19.01.2021 r. do 30.04.2021 r. (zgodnie z § 7 ust. 1 przedmiotowego Porozumienia strony ustaliły koszt pobytu w schronisku jednej osoby bezdomnej na kwotę 33,00 zł brutto za dobę pobytu).

W ocenie Organu kontrolnego, Ośrodek winien uregulować powyższą kwestię, tak aby doprowadzić w tym zakresie do zgodności aktu prawa miejscowego z zawartą umową i porozumieniem. Ponadto należy zauważyć, że odpłatność Strony za przyznane miejsce tymczasowego schronienia powinna być ustalana w sposób czytelny, precyzyjny, zrozumiały i nie budzący żadnych wątpliwości.

Art. 107 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 735), zwanej dalej „k.p.a.” wskazuje, jakie elementy powinna zawierać decyzja. Wśród nich znajduje się uzasadnienie, które winno wyjaśniać podstawę prawną decyzji. Dlatego też należy przywołać w nim przepisy prawa, które legły u podstaw wydania decyzji. Powyższe służy temu, aby Strona dowiedziała się dlaczego z prawnego punktu widzenia zapadło takie, a nie inne rozstrzygnięcie organu. Powinno być sformułowana ze szczególną dbałością o poprawność zawartych w nim danych, które znajdują potwierdzenie w zgromadzonej dokumentacji.

Kontrolujący zwrócili uwagę, że zapis § 1 pkt 1 ww. Uchwały, z treści, którego wynika, że osoby/rodziny, o dochodzie nie przekraczającym 100% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub osoby w rodzinie, o którym mowa w ustawie o pomocy społecznej przebywają w ośrodkach wsparcia bezpłatnie nie jest

spójny i adekwatny do treści artykułu 97 ust. 1a ustawy o pomocy społecznej. Przywołana norma prawa stanowi, że w przypadku osoby bezdomnej skierowanej do schroniska dla osób bezdomnych albo schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi nie ma zastosowania ust. 1 zdanie drugie (zdanie o treści „osoby nie ponoszą opłat jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty kryterium dochodowego”). Jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty kryterium dochodowego, opłata nie może być wyższa niż 30% dochodu osoby samotnie gospodarującej lub dochodu na osobę w rodzinie osoby skierowanej do schroniska dla osób bezdomnych, a w przypadku schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi nie może być wyższa niż 50% tego dochodu.

W sprawach, w których udzielano pomocy w formie pracy socjalnej stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. W sprawozdaniu rocznym MRPiPS-3 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej pieniężnych, w naturze i usługach za I-XII 2020 r. stwierdzono, że:
  - w dziale 3 „Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną” w wierszu 8 „liczba kontraktów socjalnych” i „liczba osób objętych kontraktami” Ośrodek wykazał 0 w sytuacji gdy w 2020 r. zawarł 1 kontrakt socjalny typu A, którym objął 1 osobę.

Z uwagi na powyższe stwierdzić należy, że dane zawarte w sprawozdaniu nie są spójne ze stanem faktycznym.

Sprawozdawczość przekazywana do wojewody powinna być sporządzana w sposób staranny i rzetelny. W sprawozdaniach winny być wykazywane dane zgodne ze stanem faktycznym (art. 17 ust. 1 pkt 17 ustawy).

W sprawdzonych sprawach dotyczących pomocy rodzinom w formie dożywiania dzieci stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. W sprawach o nr:
  - 1 E. P. przy decyzji Nr GOPS/4/P/01/2020 z dnia 9.01.2020 r.,
  - 2 E.G. przy decyzji Nr GOPS/265/P/09/2020 z dnia 18.09.2020 r.,
  - 3 E.C. przy decyzjach Nr: GOPS/36/P/01/2020 z dnia 23.01.2020 r. i GOPS/37/P/01/2020 z dnia 23.01.2020 r.
  - 4 J.C. przy decyzji Nr GOPS/247/P/09/2020 z dnia 9.09.2020 r.

Ośrodek nie dokonał uchylecia lub zmiany decyzji w części dotyczącej okresu przyznania posiłku pomimo nieobecności dzieci w szkole ze względu na epidemię COVID-19.

Zgodnie z art. 14 ustawy w sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2021, poz. 735). Norma prawna dotycząca zmiany i uchylecia decyzji została określona w art. 155 i 163 k.p.a. Pierwszy z przepisów prawa stanowi, że decyzja ostateczna, na mocy której strona nabyła prawo, może być w każdym czasie za zgodą strony uchylona lub zmieniona przez organ administracji publicznej, który ją wydał, lub przez organ wyższego stopnia, jeżeli przepisy szczególne nie sprzeciwiają się uchyleciu lub zmianie takiej decyzji i przemawia za tym interes społeczny lub słuszny interes strony (...), drugi zaś stanowi, że organ administracji publicznej może uchylć lub zmienić decyzję, na mocy której strona nabyła prawo, także w innych przypadkach oraz na innych zasadach niż określone w niniejszym rozdziale, o ile przewidują to przepisy szczególne.

W sprawdzonych sprawach dotyczących kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W sprawie nr 1 (M.Sz.) w rozstrzygnięciu decyzji nr GOPS/32ODPS/01/2021 z dnia 25.01.2021 r. nie wskazano okresu, na który ustala się odpłatność Strony za pobyt w DPS oraz nie uszczegółowiono jaką odpłatność winna wnieść strona za niepełny miesiąc pobytu, tj. za okres od 21 do 31.01.2021 r.

Zgodnie z art. 107 § 1 pkt 5 k.p.a rozstrzygnięcie decyzji winno być sformułowane w sposób jasny i zrozumiały, tak aby nie powodowało nie-domówień i możliwości różnej interpretacji. Ma ono wyrażać rezultat stosowania normy prawa materialnego do konkretnego wypadku, w kontekście konkretnych okoliczności faktycznych i materiału dowodowego. W przypadku decyzji ustalających odpłatność Strony za pobyt w DPS winno wskazywać każdorazowo okres, za który Strona jest zobowiązana do odpłatności i konkretną kwotę, adekwatną do okresu pobytu.

2. W sprawie nr 1 (M.Sz.) potrącono Stronie z przysługującego do wypłaty w miesiącu styczniu 2021 r. zasiłku stałego kwotę 145,65 zł na poczet odpłatności za pobyt w DPS w okresie od 21.01.2020 r. do 31.01.2021 r. Naliczenie wysokości potrącenia

obejmowało koszt 10 dni w sytuacji gdy Strona przebywała w DPS przez 11 dni. Odpłatność za pobyt powinna wynieść 160,21 zł (451,50 zł (645,00 zł x 70%) : 31 dni x 11 dni = 160,21 zł).

W odniesieniu do wyżej opisanej sytuacji stwierdzić należy, że w przypadku umieszczenia osoby w domu pomocy społecznej nie od początku miesiąca, wysokość odpłatności za pobyt w placówce powinna zostać naliczona proporcjonalnie do okresu pobytu. Należy wówczas przez analogię zastosować zasadę określoną w art. 106 ust. 3 zdanie drugie ustawy, która stanowi, że: w przypadku, gdy uprawnienie do świadczenia nie obejmuje pełnego miesiąca, świadczenie przyznaje się za niepełny miesiąc, a kwotę świadczenia ustala się, dzieląc pełne kwoty przez liczbę dni kalendarzowych tego miesiąca i mnożąc przez liczbę dni objętych świadczeniem.

Niezależnie od powyższego stwierdzono, że w decyzjach ustalających odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej rozstrzygano również o obowiązku gminy do wnoszenia opłaty za pobyt mieszkańca w placówce.

Ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2019 r. poz. 1690 ze zm.) zmieniono brzmienie art. 59 ust. 1 ustawy na: *Decyzję o skierowaniu do domu pomocy społecznej i decyzję ustalającą opłatę mieszkańca domu za jego pobyt w domu pomocy społecznej wydaje organ gminy właściwej dla tej osoby w dniu jej kierowania do domu pomocy społecznej*". W związku z powyższym na podstawie art. 59 ust. 1 ustawy powinna zostać wydana decyzja zawierająca rozstrzygnięcie co do wysokości opłaty obciążającej osobę przebywającą w domu pomocy społecznej.

Przepisy ustawy o pomocy społecznej nie zawierają podstawy do rozstrzygnięcia o obciążeniach gminy na rzecz domu pomocy społecznej, gdyż obowiązek wnoszenia odpłatności przez gminę jest obowiązkiem wynikającym bezpośrednio z przepisów prawa i nie wymaga konkretyzacji poprzez wydanie jakiegokolwiek decyzji administracyjnej.

W sprawdzonych sprawach dotyczących przyznania pomocy osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. W sprawie nr 2 (J.C.) decyzją Nr GOPS/252zo/09/2020 z dnia 17.09.2020 r. przyznano Stronie zasiłek okresowy na okres od 1.09.2020 r. do dnia 30.11.2020 r. w wysokości 350,50 zł miesięcznie pomimo pobytu w Zakładzie Karnym do dnia 3.09.2020 r.

Zgodnie z art. 106 ust. 3 ustawy świadczenia pieniężne z pomocy społecznej przyznaje się i wypłaca za okres miesiąca kalendarzowego, począwszy od miesiąca, w którym został złożony wniosek wraz z wymaganą dokumentacją. W przypadku, gdy uprawnienie do świadczenia nie obejmuje pełnego miesiąca, świadczenie przyznaje się za niepełny miesiąc, a kwotę świadczenia ustala się, dzieląc pełne kwoty przez liczbę dni kalendarzowych tego miesiąca i mnożąc przez liczbę dni objętych świadczeniem. Osobie odbywającej karę pozbawienia wolności nie przysługuje prawo do świadczeń z pomocy społecznej, z zastrzeżeniem ust. 1a. (art. 13 ust. 1 ustawy). W świetle wyżej przywołanych przepisów prawa Strona powinna otrzymać zasiłek okresowy w wysokości 327,13 zł za okres od 3.09.2020 r. do 30.09.2020 r.

Kwota przyznanego i wypłaconego za okres od 1.09.2020 r. do 2.09.2020 r. zasiłku okresowego w wysokości 23,37 zł ze środków budżetu państwa jest zgodnie z art. 169 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 305) dotacją udzieloną z budżetu państwa wykorzystaną niezgodnie z przeznaczeniem i podlega zwrotowi do budżetu państwa wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych w ciągu 15 dni od dnia stwierdzenia okoliczności, o których mowa w pkt 1 tego artykułu. Zgodnie z art. 169 ust. 5 pkt 1 wyżej przywołanej ustawy odsetki od dotacji podlegających zwrotowi do budżetu państwa nalicza się, począwszy od dnia przekazania z budżetu państwa dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem.

W sprawdzonych sprawach dotyczących przyznawania i wypłacania zasiłków specjalnych celowych stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W sprawie nr 1 (J.S.) w rozstrzygnięciu decyzji nr GOPS/42c/02/2021 z dnia 19.02.2021 r. nie wskazano celu, na który przyznaje się pomoc.

Analogicznie jak w sprawie ustalenia odpłatności Strony za pobyt w DPS, sporządzone zgodnie z art. 107 § 1 pkt 5 k.p.a rozstrzygnięcie decyzji winno być sformułowane w sposób jasny i zrozumiały, tak aby nie powodowało nieдомówień i możliwości różnej interpretacji. Ma ono wyrażać rezultat stosowania normy prawa materialnego do konkretnego wypadku, w kontekście konkretnych okoliczności faktycznych i materiału dowodowego. Ma z niego jednoznacznie wynikać jakie uprawnienia zostały przyznane lub jakie obowiązki zostały na Stronę nałożone.

2. W sprawie nr 3 (R.K.) w uzasadnieniu decyzji GOPS/32c/01/2020 z dnia 21.01.2020 r.

wskazano, że dochód 7 osobowej rodziny wynosi 8 216,60 zł, a dochód na osobę w rodzinie 1 173,80 zł. W sporządzonym do tej sprawy w dniu 17.01.2020 r. rodzinnym wywiadzie środowiskowym część IV, w jego części I pkt 11 ustalono też, że aktualna wysokość dochodu na osobę w rodzinie wynosi 1 173,80 zł. Z załączonych do akt sprawy dokumentów wynika jednak, że rodzina w miesiącu poprzedzającym złożenie wniosku o pomoc, tj. w miesiącu grudniu 2019 r. uzyskała dochód w łącznej wysokości 7 331,60 zł (4 391,97 zł – wynagrodzenie + 2 004,63 zł – świadczenia rodzinne + 935,00 zł – renta socjalna), co daje w przeliczeniu na jednego członka rodziny dochód w wysokości 1 047,37 zł.

Powyższe jest niezgodne z art. 8 ust. 3 ustawy, który stanowi, że za dochód uważa się sumę miesięcznych przychodów z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku lub w przypadku utraty dochodu z miesiąca, w którym wniosek została złożony, bez względu na tytuł i źródło ich uzyskania, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, pomniejszoną o: 1) miesięczne obciążenie podatkiem dochodowym od osób fizycznych; 2) składki na ubezpieczenie zdrowotne określone w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ubezpieczenia społeczne określone w odrębnych przepisach; 3) kwotę alimentów świadczonych na rzecz innych osób.

3. W wyżej przywołanej sprawie nr 3 (R.K.) w sporządzonym do tej sprawy w dniu 17.01.2020 r. rodzinnym wywiadzie środowiskowym część IV nie uzupełniono części IV wywiadu - Plan pomocy i działań na rzecz osoby lub rodziny – punktu 1 (łączy dochód w rodzinie) oraz punktu 2 (dochód na osobę w rodzinie).

Zgodnie z § 2 ust. 5 rozporządzenia w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego, na podstawie przeprowadzonego wywiadu pracownik socjalny dokonuje analizy i oceny sytuacji danej osoby lub rodziny i formułuje wnioski z niej wynikające, stanowiące podstawę planowania pomocy. Wywiad środowiskowy jest szczególnym środkiem dowodowym mającym zastosowanie w postępowaniu w sprawach z zakresu pomocy społecznej, przy pomocy, którego organ administracji (działając przez pracownika socjalnego) ustala faktyczną sytuację socjalno-bytową osoby/rodziny ubiegającej się o pomoc. W związku z tym wywiady środowiskowe winny być sporządzane rzetelnie, tj. poszczególne części kwestionariusza wywiadu powinny być wypełnione i potwierdzone podpisem ze wskazaniem daty zgodnie ze wzorem odpowiedniego kwestionariusza wywiadu określonego w załączniku nr 1 do rozporządzenia w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (§ 2 ust. 6).

W sprawdzonych sprawach dotyczących przyznawania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. W sprawie Nr 1 (J.K.) wszczętej na wniosek strony z dnia 5.11.2020 r., a zakończonej decyzją GOPS/369/KZ/11/2020 z dnia 18.11.2020 r. ustalono dochód rodziny w oparciu o zaświadczenia o wysokości wynagrodzenia bez wskazania miesiąca, za który Strona i jej małżonek uzyskali dochód.

Powyższe jest niezgodne z treścią art. 107 ust 5b pkt 7 ustawy. Przywołany przepis prawa stanowi, że sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową osoby lub rodziny ustala się m.in. na podstawie zaświadczenia albo oświadczenia o wysokości wynagrodzenia z tytułu zatrudnienia, zawierającego informacje o wysokości potrąconej zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w części finansowanej przez ubezpieczonego oraz składki na ubezpieczenie chorobowe. W zaświadczeniu lub oświadczeniu winien być wskazany miesiąc za który ustalono dochód. Ma to wpływ na ustalenie prawa do świadczeń w kontekście art. 8 ust. 3 ustawy, który stanowi, że za dochód uważa się sumę miesięcznych przychodów z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku lub w przypadku utraty dochodu z miesiąca, w którym wniosek został złożony, bez względu na tytuł i źródło ich uzyskania (...).

2. W wyżej omawianej sprawie Nr 1 (J.K.) ustalono, że łączny dochód 8 osobowej rodziny wyniósł 4 246,46 zł, a jej dochód na osobę 530,81 zł. Z załączonych do akt sprawy dokumentów wynika jednak, że rodzina uzyskała dochód w wysokości 4 156,73 zł, na który złożyły się wynagrodzenie Strony w wysokości 560,27 zł, wynagrodzenie małżonka w wysokości 1 928,62 zł i wypłacone w miesiącu październiku świadczenia rodzinne w łącznej wysokości 1 667,84 zł. W związku z powyższym dochód w przeliczeniu na jednego członka rodziny wyniósł 519,59 zł.

Analogicznie jak w sprawie specjalnych zasiłków celowych, powyższe jest niezgodne z art. 8 ust. 3 ustawy, który stanowi, że za dochód uważa się sumę miesięcznych przychodów z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku lub w przypadku utraty dochodu z miesiąca, w którym wniosek została złożony, bez względu na tytuł i źródło ich uzyskania, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, pomniejszoną

o:1) miesięczne obciążenie podatkiem dochodowym od osób fizycznych; 2) składki na ubezpieczenie zdrowotne określone w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ubezpieczenia społeczne określone w odrębnych przepisach;3) kwotę alimentów świadczonych na rzecz innych osób.

3. We wszystkich skontrolowanych sprawach w podstawie prawnej decyzji przyznających prawo do zasiłku celowego na pokrycie wydatków powstałych w wyniku klęski żywiołowej przywoływano art. 39 bez wskazania konkretnych jego ustępów, mających zastosowanie w sprawie.

Art. 107 § 1 k.p.a. wskazuje, jakie elementy powinna zawierać decyzja administracyjna. Wśród nich znajduje się m. in. podstawa prawna, która powinna zawierać powołanie wszystkich faktycznych przepisów, które legły u podstaw jej wydania, czyli przepisów prawa materialnego, prawa ustrojowego oraz prawa procesowego; podstawa prawna decyzji administracyjnej musi być powołana dokładnie, a więc ze wskazaniem mających zastosowanie w sprawie przepisów określonego aktu prawnego wraz z powołaniem jego źródła publikacji.

W sprawdzonych sprawach dotyczących realizacji zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. W sprawie Nr 2 (H.N.) wszczętej na wniosek Strony z dnia 14.04.2020 r. ustalono dochód osoby za miesiąc marzec 2020 r. Z załączonych do akt sprawy dokumentów wynika, że Strona do dnia 31.03.2020 r. miała ustalone prawo do zasiłku okresowego z tytułu bezrobocia w wysokości 200,50 zł. W dniu złożenia wniosku o udzielenie pomocy Strona nie miała ustalonego prawa do zasiłku okresowego. Otrzymywany do dnia 31.03.2020 r. zasiłek okresowy był więc dochodem utraconym. W związku z powyższym Ośrodek winien ustalić dochód Strony z miesiąca złożenia wniosku, tj. z kwietnia 2020 r.

Analogicznie jak w sprawie zasiłku specjalnego celowego oraz w sprawie przyznania zasiłku celowego na pokrycie strat powstałych w wyniku klęski żywiołowej, powyższe jest niezgodne z treścią art. 8 ust. 3 ustawy, który stanowi, że za dochód uważa się sumę miesięcznych przychodów z miesiąca poprzedzającego złożenie

wniosku lub w przypadku utraty dochodu z miesiąca, w którym wniosek została złożony, bez względu na tytuł i źródło ich uzyskania (...).

W wyniku przeprowadzonego postępowania kontrolnego stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Błędne sformułowanie uzasadnienia decyzji w sprawach dotyczących przyznania tymczasowego schronienia.
2. Nierzetelne sporządzenie sprawozdania MRPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za I-XII 2020 r.
3. Brak uchylecia lub zmiany decyzji w sprawach dotyczących przyznania pomocy w formie posiłku dla dzieci na okres zaprzestania nauki stacjonarnej w szkole.
4. Błędne sformułowanie rozstrzygnięcia decyzji w sprawie dotyczącej odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej oraz w sprawie dotyczącej zasiłku specjalnego celowego.
5. Błędne ustalenie odpłatności za pobyt mieszkańca w domu pomocy społecznej.
6. Błędne ustalenie okresu przyznania prawa do zasiłku okresowego w rozstrzygnięciu decyzji przyznającej pomoc w tej formie osobie po opuszczeniu zakładu karnego.
7. Błędne ustalenie dochodu rodziny w sprawie dotyczącej zasiłku specjalnego celowego, zasiłku celowego na pokrycie szkód powstałych w wyniku zdarzenia mającego znamiona klęski żywiołowej lub ekologicznej oraz zasiłku celowego na zakup żywności przyznanego osobie dorosłej z rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”.
8. Nierzetelne sporządzenie wywiadu środowiskowego w sprawie dotyczącej zasiłku specjalnego celowego.
9. Ustalenie dochodu rodziny na podstawie zaświadczenia o wysokości wynagrodzenia niewskazującego miesiąca, za który określono w nim dochód w sprawie dotyczącej przyznania pomocy w formie zasiłku celowego na pokrycie szkód powstałych w wyniku zdarzeń mających znamiona klęski żywiołowej lub ekologicznej.
10. Błędna podstawa prawna w decyzjach dotyczących przyznania pomocy w formie zasiłku celowego na pokrycie strat powstałych w wyniku klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Wobec stwierdzonych nieprawidłowości wydaje się następujące zalecenia pokontrolne:

1. Decyzje administracyjne sporządzać w sposób rzetelny, w podstawie prawnej przywoływać dokładnie wszystkie przepisy prawa, które legły u podstawy ich wydania. W decyzjach wskazywać aktualne i mające zastosowanie publikatory aktów prawnych z podaniem źródła jego publikacji oraz konkretnego artykułu, paragrafu czy punktu.

Rozstrzygnięcie decyzji formułować w sposób jasny i zrozumiały, tak aby nie powodowało niedomówień i możliwości różnej interpretacji. Ma ono wyrażać rezultat stosowania normy prawa materialnego do konkretnego wypadku, w kontekście konkretnych okoliczności faktycznych i materiału dowodowego. Winno być tak sformułowane, aby wynikało z niego w sposób nie budzący wątpliwości, jakie uprawnienia zostały przyznane lub jakie obowiązki zostały na Stronę nałożone.

Uzasadnienie decyzji winno wyjaśniać podstawę prawną decyzji. Powinny być w nim przytoczone przepisy prawa, które legły u podstaw jej wydania. Strona powinna z jego treści dowiedzieć się dlaczego z prawnego punktu widzenia zapadło takie, a nie inne rozstrzygnięcie organu. Powinno być sformułowane ze szczególną dbałością o poprawność zawartych w nim danych, które znajdują potwierdzenie w zgromadzonej dokumentacji.

Podstawa prawna: art. 107 § 1 pkt 4, 5 i 6 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 735).

Termin wykonania: na bieżąco.

2. Sprawozdawczość przekazywaną do Wojewody sporządzać w sposób staranny i rzetelny. W sprawozdaniach wykazywać dane zgodne ze stanem faktycznym.

Podstawa prawna: art. 17 ust. 1 pkt 17 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.).

Termin wykonania: na bieżąco.

3. Decyzje administracyjne przyznające pomoc w formie posiłku dla dzieci uchylać lub dokonywać ich zmiany na okres zaprzestania korzystania z pomocy z powodu braku możliwości kontynuacji nauki w szkole w formie stacjonarnej.

Podstawa prawna: art. 14 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.) oraz art. 155 i art. 163 ustawy z dnia

14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 735).

Termin wykonania: na bieżąco.

4. Odpłatność za pobyt mieszkańca w domu pomocy społecznej za niepełny miesiąc ustalać w wysokości proporcjonalnej do okresu pobytu.

Podstawa prawna: art. 106 ust. 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.).

Termin wykonania: na bieżąco.

5. Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej przyznawać i wypłacać za okres miesiąca kalendarzowego, począwszy od miesiąca, w którym został złożony wniosek wraz z wymaganą dokumentacją. W przypadku, gdy uprawnienie do świadczenia nie obejmuje pełnego miesiąca, świadczenie przyznawać za niepełny miesiąc, a kwotę świadczenia ustalać, dzieląc pełne kwoty przez liczbę dni kalendarzowych tego miesiąca i mnożąc przez liczbę dni objętych świadczeniem. Osobie odbywającej karę pozbawienia wolności nie przyznawać prawa do świadczeń pomocy społecznej, chyba że odbywa karę pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego.

Z uwagi na powyższe uznaje się zasilek okresowy przyznany i wypłacony za okres od 1.09.2020 r. do 2.09.2020 r. w wysokości 23,37 zł. za dotację udzieloną z budżetu państwa i wykorzystaną niezgodnie z przeznaczeniem. Kwotę tą należy zwrócić do budżetu państwa wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych.

Podstawa prawna: art. 13 ust. 1 oraz art. 106 ust. 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.) oraz art. 169 ust. 1 pkt 1 i ust. 5 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r., poz. 305).

Termin wykonania: 15 dni od dnia doręczenia wystąpienia pokontrolnego.

6. Za dochód przyjmować sumę miesięcznych przychodów z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku lub w przypadku utraty dochodu z miesiąca, w którym wniosek został złożony, bez względu na tytuł i źródło ich uzyskania, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, pomniejszoną o: miesięczne obciążenie podatkiem dochodowym od osób fizycznych;

składki na ubezpieczenie zdrowotne określone w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ubezpieczenia społeczne określone w odrębnych przepisach; kwotę alimentów świadczonych na rzecz innych osób.

Podstawa prawna: art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.).

Termin wykonania: na bieżąco.

7. W celu ustalenia sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej osoby ubiegającej się o przyznanie świadczenia, a następnie podjęcia właściwych działań zmierzających do zaplanowania pomocy, rodzinne wywiady środowiskowe sporządzać starannie i rzetelnie. Poszczególne części wywiadu winny być wypełnione i potwierdzone podpisem ze wskazaniem daty zgodnie ze wzorem odpowiedniego kwestionariusza wywiadu.

Podstawa prawna: § 2 ust. 5 i 6 rozporządzenia Ministra Rodziny Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 sierpnia 2016 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (t. j. Dz.U. z 2017 r. poz. 1788).

Termin wykonania: na bieżąco.

8. Sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową osoby lub rodziny ustalać m.in. na podstawie zaświadczenia albo oświadczenia o wysokości wynagrodzenia z tytułu zatrudnienia, zawierającego informacje o wysokości potrąconej zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w części finansowanej przez ubezpieczonego oraz składki na ubezpieczenie chorobowe ze wskazaniem miesiąca, za który ustalono w nim dochód.

Podstawa prawna: art. 8 ust. 3 oraz art. 107 ust. 5b pkt 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.).

Termin wykonania: na bieżąco.

POUCZENIE

Zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.) kierownik jednostki podlegającej kontroli może w terminie

7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich pisemne zastrzeżenia do Dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu. W przypadku niewniesienia zastrzeżeń do sformułowanych zaleceń pokontrolnych uprzejmie proszę o poinformowanie tutaj Wydziału, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego pisma, o sposobie wykorzystania wyników kontroli, realizacji powyższych zaleceń lub przyczynach braku ich realizacji.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO
Donata Zawilla
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
Zdrowia i Polityki Społecznej

Otrzymują:

1. Wójt Gminy Marcinowice
- 2.a/a

G. Wójcik
Wójt Gminy Marcinowice

